

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНИ У СФЕРІ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ТА КООРДИНАЦІЇ СТРУКТУРНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Підготували:

Яна Охріменко, старша економістка ЦЕС

Дата:

30 вересня 2025 р.

ЗМІСТ

Головне.....	5
1. Основне про регіональну політику ЄС.....	5
2. Основне про регіональну політику в Україні.....	7
3. Правова основа політики згуртованості.....	8
3.1. Європейське законодавство.....	8
3.2. Українське законодавство	9
3.3. Основні прогалини.....	10
3.4. Рекомендації.....	10
4. Рамкове регулювання та функціонування фондів політики згуртованості.....	10
4.1. Європейське законодавство.....	10
4.2. Українське законодавство	11
4.3. Основні прогалини.....	13
4.4. Рекомендації.....	13
5. Територіальне співробітництво.....	14
5.1. Європейське законодавство.....	14
5.2. Українське законодавство	14
5.3. Основні прогалини.....	15
5.4. Рекомендації.....	15
6. Територіальна статистика та зонування	16
6.1. Європейське законодавство.....	16
6.2. Українське законодавство	16
6.3. Основні прогалини.....	17
6.4. Рекомендації.....	17
7. Партнерство та багаторівнене врядування	18
7.1. Європейське законодавство.....	18
7.2. Українське законодавство	18

7.3.	Основні прогалини.....	19
7.4.	Рекомендації.....	19
8.	Горизонтальні фінансові та процедурні норми/ перехресні теми	19
8.1.	Європейське законодавство.....	19
8.2.	українське законодавство	20
8.3.	Основні прогалини.....	21
8.4.	Рекомендації.....	22
9.	Ключові корупційні ризики	22
10.	Висновки та рекомендації.....	24

Центр економічної стратегії (ЦЕС) – незалежний центр досліджень державної політики. Завдання ЦЕС – підтримка реформ в Україні з метою досягнення стійкого економічного зростання країни. Центр робить внесок у розробку стратегії економічного зростання України, здійснює незалежний аналіз найбільш важливих аспектів державної політики, а також працює над посиленням громадської підтримки реформ. Заснований у травні 2015 року.

Наші принципи:

- Економічна свобода (лібералізація, дерегуляція, приватизація)
- Вільна та чесна конкуренція
- Менша роль держави за підвищення її ефективності
- Інформаційна прозорість та свобода слова
- Верховенство права та захист приватної власності
- Здорові та стабільні державні фінанси
- Економіка, що створена на засадах знань.

Для детальної інформації та коментарів просимо звертатися до директора з комунікацій В'ячеслава Ноздріна — viacheslav.nozdrin@ces.org.ua, також запрошуємо відвідати наш [сайт](#).

ГОЛОВНЕ

Це дослідження оцінює готовність України у сфері переговорного розділу 22 «Регіональна політика та координація структурних інструментів ЄС» (що належить до 5-го кластера «Ресурси, сільське господарство та політика згуртованості»). Ми визначаємо основні законодавчі розбіжності, джерела корупційних ризиків і пропонуємо подальші кроки.

У ЄС регіональна політика працює як цілісний механізм. Її складові включають багаторічне програмування з чіткими ролями та відповідальністю, обов'язковими попередніми умовами, єдиними стандартами даних і прозорістю щодо бенефіціарів, а також фінансовими коригуваннями. В Україні сформовано основу, проте бракує «єдиного кодексу» політики регіонального розвитку. Завдання на найближчу перспективу – перетворити цей набір елементів на зв'язану систему правил і процедур, яка зменшує дискрецію, підсилює підзвітність і відкриває шлях до масштабування європейських інвестицій без зростання корупційних ризиків.

Ключові рекомендації мають дозволити масштабувати інвестиції ЄС без втрат ефективності та доброчесності:

- Посилити рамкове законодавство регіональної політики, запровадивши європейські елементи: семирічні плани, чіткі правила, визначені відповідальні, прозорі системи перевірок і коригувань.
- Відбирати й фінансувати проєкти лише за умови виконання базових вимог (наявність затверджених стратегій, дотримання екологічних норм, відсутність конфлікту інтересів, залучення ключових інтересантів).
- Створити одну цифрову систему управління проєктами: спільну базу даних, відкриті дані та зручні публічні панелі.
- Зробити участь громад і чесну конкуренцію обов'язковою умовою фінансування: публічні консультації, повернення до відкритих торгів, дієві запобіжники від змов і підвищені вимоги для великих контрактів.

1. ОСНОВНЕ ПРО РЕГІОНАЛЬНУ ПОЛІТИКУ ЄС

Регіональна політика ЄС постала як відповідь на ризик, що економічна інтеграція в межах внутрішнього ринку посилюватиме розриви між центральними та периферійними територіями. Її логіка полягає не лише у тому, щоб спрямовувати інвестиції на довгострокові цілі розвитку, погоджені між Європейською Комісією та державами-членами (при чому найменш розвинені реїони мають пріоритет). Стратегічне планування та моніторинг координує Комісія, а реалізація й добір проєктів здійснюються на національному рівні відповідно до узгоджених операційних програм. Це принцип багаторівневого врядування, що передбачає участь регіонів, міст і громадянського суспільства на всіх етапах.

Фінансування політики згуртованості здійснюється через головні фонди:

- Європейський фонд регіонального розвитку ([European Regional Development Fund – ERDF](#)), що здійснює інвестиції в інфраструктуру, інновації, МСП, енергоефективність;

- Європейський соціальний фонд ([European Social Fund Plus – ESF+](#)) для підтримки зайнятості, освіти, соціальної інклюзії (разом із ERDF, сукупний обсяг фінансування фондів ЄС в 2021-2027 становить близько [€313 млрд](#));
- Фонд згуртованості ([Cohesion Fund – CF](#)), що здійснює інвестиції у великі проєкти транспорту та екології для країн із подушним доходом нижчим від 90 % середнього по ЄС (обсяг фінансування фондів ЄС в 2021-2027: близько [€37 млрд](#));
- Фонд справедливого переходу ([Just Transition Fund – JTF](#)), новий інструмент політики згуртованості, спрямований на підтримку регіонів, які зазнають найбільших соціально-економічних наслідків від «зеленого переходу» (обсяг фінансування фондів ЄС в 2021-2027: близько [€19 млрд](#)).

З урахуванням співфінансування з національних бюджетів та приватних коштів, загальний інвестиційний ефект політики згуртованості в 2021-2027 [перевищує €520 млрд](#).

Водночас політика згуртованості – це не лише система фондів, а й складна модель управління публічними коштами. Її базова логіка полягає у розподілі функцій між кількома інституційними рівнями. Держава-член визначає керівний орган програми, який відповідає за відбір операцій, укладання угод із бенефіціарами, перевірку прийнятності витрат, моніторинг виконання проєктів і подання звітності до Європейської Комісії. Окремо функціонує аудиторський орган, який перевіряє ефективність системи управління та контролю, проводить аудити операцій і підтверджує надійність витрат, заявлених до відшкодування з бюджету ЄС.

Важливим елементом цієї системи є фінансові коригування. Якщо під час перевірок або аудиту виявлено порушення (наприклад, у сфері публічних закупівель, державної допомоги, конфлікту інтересів, прийнятності витрат або досягнення цілей проєкту), відповідні витрати можуть бути визнані неприйнятними для фінансування з фондів ЄС. У такому разі застосовується фінансова корекція: частина або вся сума підтримки зменшується, а вже виплачені кошти підлягають поверненню. Це створює для держав-членів прямий стимул підтримувати належну якість управління, контролю, аудиту та документування рішень на всіх етапах реалізації програм.

В минулому політика згуртованості довела свою ефективність у зменшенні розривів між «старими» та «новими» державами-членами ЄС. Найбільш наочний приклад – Польща, де подушний дохід виріс з 50% до 80% від середнього по ЄС за два десятиліття членства, [значною мірою завдяки продуктивним інвестиціям](#).

Обсяги фінансування в рамках політики згуртованості та ефективність використання коштів напряму залежать від якості регіональної політики. Тому гармонізація законодавства у цій сфері є критично важливою для України як для кандидата на членство в ЄС.

2. ОСНОВНЕ ПРО РЕГІОНАЛЬНУ ПОЛІТИКУ В УКРАЇНІ

Україна має [деякий рівень готовності](#)¹ до вступу в розрізі переговорного розділу 22. Українська регіональна політика значно змінилася за останнє десятиліття. Але попри наявність фундаменту для повноцінної регіональної політики (правової бази, стратегії, інституцій, базових процедур моніторингу та оцінювання), ключові елементи «європейського циклу спільного управління»² ще не доведені до стандартів ЄС.

Ключовим каталізатором змін стала децентралізаційна реформа, започаткована у 2014 році, що [змістила баланс між центром і регіонами, розширивши повноваження й фінансові ресурси місцевого самоврядування](#). Водночас інституційна спроможність територіальних громад залишається нерівномірною (особливо у постраждалих від війни регіонах), що створює ризики фрагментації політики та залежності від центрального фінансування. Регіональні економічні розриви в Україні за останні два десятиліття [поглибилися](#).

[Державна стратегія регіонального розвитку 2021–2027 рр.](#) (основа української регіональної політики) була оновлена в [2024](#) та [2025](#), щоб урахувати реалії війни та майбутнє членство ЄС, а також прив'язати регіональну політику до [«Плану України»](#) та реформи управління публічними інвестиціями.

Польща та Чехія пройшли схожий з Україною шлях децентралізації, багато років функціонують у рамці політики згуртованості ЄС і мають детально виписані національні рамки регіонального розвитку: [Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego \(KSRR-2030\)](#) у Польщі та [Regional Development Strategy \(iRDS-2021+\)](#) в Чехії. Тому українську стратегію доцільно оцінювати, орієнтуючись на стратегії цих країн.

Подібно до польської та чеської, українська Стратегія враховує ключові виклики та середньострокові цілі (відновлення, інтеграцію внутрішньопереміщених осіб, стійкість інфраструктури). Українська Стратегія також закладає цикл підготовки-скринінгу-відбору-моніторингу-оцінювання для проєктів. Подібно до чеської RDS (з поділом на метрополії, агломерації та «слабкі» території) і польської KSRR (з окремими цілями для міст, регіонів і сільських зон та акцентом на S3), українська Стратегія також працює з типологіями територій і спирається на підхід смарт-спеціалізацій. Проте, є низка відмінностей:

- KSRR має чітку внутрішню структуру: визначено, хто відповідає за реалізацію, як координуються уряд і місцева влада, які інструменти застосовуються (операційні програми,

¹ ЄК використовує ординальну шкалу для оцінки рівня готовності: рання стадія готовності (early stage); деякий рівень підготовки (some level of preparation); помірна готовність (moderately prepared); добрий рівень підготовки (good level of preparation); та просунутий рівень підготовки (well advanced).

² «Європейський цикл спільного управління» означає повний цикл управління фондами політики згуртованості ЄС у режимі *shared management*: багаторічне програмування, погодження пріоритетів із Європейською Комісією, відбір і реалізація проєктів, моніторинг показників, фінансовий контроль, аудит, оцінка результатів і застосування фінансових коригувань у разі порушень. У цьому тексті термін використовується для позначення не окремих процедур, а цілісної системи, яка має забезпечити зв'язок між стратегічними цілями, публічними інвестиціями, бюджетним плануванням, прозорістю витрат і вимірюваними результатами.

регіональні програми розвитку), які джерела фінансування залучаються та як оцінюється ефективність. Це створює єдину логіку управління, від планування до моніторингу. В українській Стратегії такі елементи хоч і наявні, але фрагментовані. Немає одного узгодженого «кодексу спільного управління», який би поєднав усі елементи в єдину систему.

- У Польщі та Чехії інтегровані територіальні інвестиції й розвиток, керований громадою, слугують основними інструментами регіональної політики. Вони застосовуються для розвитку агломерацій, малих міст і сільських територій, мають прописані процедури відбору проєктів, співфінансування та управління. В Україні подібні підходи використовуються лише частково і не мають офіційного статусу, окремих критеріїв чи процедур.
- Польська стратегія містить чітку фінансову структуру: перелік форм підтримки, джерел фінансування, обсягів і принципів комплементарності між державним бюджетом, європейськими фондами та місцевими ресурсами. В Україні джерела фінансування також визначені (Державний фонд регіонального розвитку, місцеві бюджети, міжнародна допомога), але в самій Стратегії відсутня логіка узгодження цих коштів із середньостроковою бюджетною декларацією чи механізмами «резервів ефективності» (тобто перерозподілу фінансування залежно від результатів).

Наступні розділи присвячені детальнішому порівняльному аналізу європейського та українського законодавства у сфері регіональної політики та структурних інструментів.

3. ПРАВОВА ОСНОВА ПОЛІТИКИ ЗГУРТОВАНOSTI

3.1. ЄВРОПЕЙСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Основні принципи політики згуртованості закріплено в Договорі про функціонування Європейського Союзу ([Treaty on the Functioning of the European Union](#)):

- Стаття 174 визначає, що головною метою Союзу є гармонійний розвиток усіх територій шляхом зменшення економічних, соціальних і територіальних дисбалансів.
- Стаття 175 законодавчо обґрунтовує функціонування структурних фондів, фондів згуртованості, та інших інструментів, а також передбачає співуправління (співпрацю Комісії та держав-членів) та звітування щодо прогресу.
- Стаття 176 визначає цілі Європейського фонду регіонального розвитку (ERDF) – інструменту, через який фінансуються проєкти, спрямовані на зменшення територіальних диспропорцій.
- Стаття 177 TFEU регулює управління структурними фондами, включно з правилами досягнення ефективності, додатковості (additionality), прозорості, участі місцевих влад і партнерів, моніторингу та оцінювання.
- Стаття 178 TFEU передбачає, що ЄС може ухвалювати регламенти щодо ERDF та інших інвестиційних інструментів, зокрема щодо обсягу фінансування та процедур.

Модель згуртованості ЄС вирізняють:

- Пріоритетність у межах первинного права ЄС: згуртованість має силу договірної норми та повинна враховуватися в усіх інших політиках Союзу.

- Наявність детальної регламентної бази, тобто багаторівневої системи правових актів (регламенти, інструкції, делеговані акти), що регулюють планування, фінансування, моніторинг і звітування.
- Фінансова сталість: інструменти фінансування політики інтегровані в багаторічні фінансові рамки ЄС і забезпечені спільним управлінням разом із державами-членами.
- Увага до специфіки окремих типів територій (віддалених, сільських, індустріальних тощо) як об'єктів спеціальної політики;
- Узгодженість з іншими політиками ЄС: положення про згуртованість обов'язково враховувати в аграрній, екологічній, транспортній та промисловій політиці, щоб уникнути територіальної фрагментації.

3.2. УКРАЇНСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Стаття 132 [Конституції України](#) передбачає, що територіальний устрій держави ґрунтується на принципах єдності території та збалансованості соціально-економічного розвитку регіонів. Статті, що стосуються місцевого самоврядування (140–143), закладають основу делегування повноважень на місцевий рівень, управління місцевими ресурсами і бюджетами. Ці конституційні норми мають більш загальний характер, не деталізуючи, як саме має бути реалізована політика згуртованості, якими механізмами чи за якими критеріями.

[Закон України «Про засади державної регіональної політики»](#) від 2015 року – основний акт, що визначає політику регіонального розвитку в Україні.

- **Мета та принципи** (статті 2–3). Закон визначає головну мету регіональної політики як створення умов для динамічного та збалансованого розвитку, зменшення диспропорцій і підвищення якості життя, а також закріплює принципи законності, відкритості, субсидіарності, згуртованості, інклюзивності та рівності.
- **Суб'єкти та об'єкти політики** (статті 4–6). Визначено регіони, макро- і мікрорегіони як об'єкти політики та встановлено коло суб'єктів: від Кабінету Міністрів і центральних органів влади до органів місцевого самоврядування та агенцій регіонального розвитку. У цих статтях також описано напрями політики, зокрема зменшення диференціації, відновлення постраждалих територій і формування конкурентоспроможності.
- **Стратегічне планування** (статті 7–11¹). Закон створює ієрархію документів стратегування: Державну стратегію регіонального розвитку на сім років, регіональні стратегії, стратегії громад та відповідні плани заходів, які узгоджуються між собою і з бюджетним плануванням.
- **Територіально орієнтований підхід** (статті 11¹ та 11³). У законі запроваджено класифікацію функціональних типів територій (наприклад, території відновлення та полюси зростання) і окремий порядок планування відновлення регіонів та громад, які постраждали від збройної агресії.
- **Інституційна структура та повноваження** (статті 12–19). Розмежовано компетенції між Кабінетом Міністрів, центральними органами виконавчої влади, обласними і місцевими радами, державними адміністраціями та агенціями регіонального розвитку, а також визначено механізми міжвідомчої координації.
- **Фінансування та підтримка** (статті 20–22). Основними інструментами є Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР), міжбюджетні трансферти, державні цільові програми, плани та проєкти відновлення, місцеві бюджети, а також міжнародна допомога і програми Європейського Союзу. Передбачено конкурсні процедури відбору та критерії ефективного використання ресурсів.

3.3. ОСНОВНІ ПРОГАЛИНИ

Українська система регіональної політики має низку структурних недоліків:

- **Відсутність експліцитних цілей і принципів згуртованості**, які в ЄС закладені на рівні первинного права. В українських актах ці положення є декларативними та не мають правової сили в бюджетному процесі.
- **Слабка синхронізація стратегічного планування з бюджетним циклом**. Державні та регіональні стратегії часто мають декларативний характер, оскільки не забезпечені механізмами прямого відображення цілей у середньострокових бюджетних деклараціях та проєктах, що фінансуються через ДФРР чи державні цільові програми.
- **Недостатньо диверсифікована система фінансування**: Державний фонд регіонального розвитку залишається головним інструментом, тоді як інші механізми фінансування (партнерські схеми та інтеграція з міжнародними програмами) використовуються лише обмежено.

3.4. РЕКОМЕНДАЦІЇ

На рівні правових засад ключовим завданням є зближення української законодавчої бази з принципами та структурою acquis ЄС:

- **Закріпити у законодавстві багаторічне стратегічне планування** (на семирічний цикл) та його обов'язковий зв'язок із середньостроковим і щорічним бюджетним процесом.
- **Інституціоналізувати принцип партнерства у підготовці та реалізації стратегій**: забезпечити реальну участь органів місцевого самоврядування, асоціацій, громадських організацій, бізнесу та наукових установ.
- **Встановити єдину систему моніторингу та звітності**, з чіткими індикаторами результативності і коригувальними механізмами у разі відхилень.

4. РАМКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ФОНДІВ ПОЛІТИКИ ЗГУРТОВАНOSTI

4.1. ЄВРОПЕЙСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Регламент ЄС 2021/1060 ([Common Provisions Regulation, CPR](#)) слугує фундаментом для функціонування політики згуртованості ЄС у 2021–2027. Регламент 2021/1060 встановлює спільні положення для низки фондів, що працюють у режимі спільного управління. До них належать: Європейський фонд регіонального розвитку (ERDF), Європейський соціальний фонд+ (ESF+), Фонд згуртованості (CF), Фонд справедливого переходу (JTF), а також Європейський морський, рибальський та аквакультурний фонд (EMFAF). Він також поширюється на фонди у сфері міграції, безпеки та управління кордонами (AMIF, ISF, BMVI), але його ключова функція полягає у встановленні єдиної системи правил для фондів, що безпосередньо реалізують цілі економічної, соціальної та територіальної згуртованості.

Регламент визначає кілька фундаментальних принципів політики згуртованості:

- **спільне управління** (стаття 7): розподіл відповідальності між Європейською Комісією та державами-членами, де останні відповідають за програмування, реалізацію та контроль, а Комісія – за загальний нагляд;
- **партнерство та багаторівневе врядування** (стаття 8): обов’язкове залучення регіональних і місцевих органів влади, економічних і соціальних партнерів, громадянського суспільства та академічних інституцій;
- **горизонтальні принципи** (стаття 9): дотримання принципів сталого розвитку, рівності жінок і чоловіків, недискримінації та інклюзивності;
- **багаторічне програмування** (статті 10-18): підготовка Угоди про партнерство та програм у семирічному циклі з можливістю середньострокового перегляду;
- **принцип умовності** (стаття 15): для кожної спеціальної цілі існують певні умови («enabling conditions»), їх перелік і критерії виконання містяться в Додатках III (горизонтальні умови) та IV (тематичні умови);
- **прозорість і підзвітність** (статті 38-43) через систему моніторингу, оцінки, щорічного діалогу між Комісією та державами-членами, а також публічне розкриття інформації про отримувачів коштів;
- **захист фінансових інтересів Союзу** (статті 69–104): чіткий розподіл відповідальності між національними органами та ЄК у сфері контролю, аудиту, попередження шахрайства й фінансових коригувань.

CPR виконує роль рамкового кодексу для політики згуртованості, створюючи єдину логіку програмування, управління й контролю, а також забезпечуючи узгодженість між фондами та з іншими політиками ЄС.

Окремі спеціалізовані регламенти конкретизують роботу фондів:

- [Регламент ЄС 2021/1058](#) про ERDF і CF: інновації, цифровізація, зелена економіка, інфраструктура.
- [Регламент ЄС 2021/1057](#) про ESF+: зайнятість, інклюзія, освіта.
- [Регламент ЄС 2021/1056](#) про JTF: підтримка регіонів у декарбонізації.
- [Регламент ЄС 2021/1059](#) про Interreg: транскордонне та міжрегіональне співробітництво.
- [Регламент ЄС 2021/1139](#) про EMFAP: підтримка морських і рибальських регіонів.

4.2. УКРАЇНСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО

В Україні відсутній єдиний рамковий акт, подібний до CPR, але низка законів і підзаконних актів частково виконують його функції. Основні елементи регулювання містяться у:

- [Законі України «Про засади державної регіональної політики»](#), який визначає мету, принципи та стратегічні інструменти політики розвитку регіонів.
- [Бюджетному кодексі України](#), що регламентує фінансування регіональної політики, зокрема через Державний фонд регіонального розвитку та міжбюджетні трансферти.
- [Законі «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо актуалізації та удосконалення деяких положень»](#), який підсилює рамку програмування, відбору та моніторингу проєктів, запроваджуючи зміни до Бюджетного кодексу щодо публічних інвестицій: дефініції ПІМ, портфелі проєктів, зв’язок із середньостроковим плануванням.

- [Постанові КМУ «Деякі питання управління публічними інвестиціями»](#), що конкретизує процедурні вимоги планування та моніторингу.
- [Постанові КМУ «Деякі питання розподілу публічних інвестицій»](#), яка визначає інституційну координацію та правила розподілу.
- [Законі «Про місцеве самоврядування в Україні»](#) та [Законі «Про місцеві державні адміністрації»](#), що визначають розподіл повноважень між органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади.
- [Порядку функціонування єдиної геоінформаційної системи здійснення моніторингу та оцінювання розвитку регіонів і територіальних громад](#), яка затверджує Порядок функціонування єдиної ГІС моніторингу та оцінювання розвитку регіонів і громад, що інтегрує дані з державних реєстрів/ресурсів і забезпечує відкритий доступ до даних для прозорого ухвалення рішень.
- [Порядку здійснення моніторингу та оцінювання результативності державної регіональної політики](#), котрий вводить єдину методологію збору й оцінки показників, інтегровану з Єдиною геоінформаційною системою моніторингу регіонів і територіальних громад.
- [Постанові КМУ «Деякі питання розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів з її реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених Стратегії і плану заходів»](#), яка встановлює структуру, строки, порядок оновлення та моніторингу ДСРР. Цей акт конкретизує положення Закону «Про засади державної регіональної політики» та визначає зв'язок плану заходів з виконання стратегії з бюджетним процесом.
- [Постанові КМУ «Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів»](#) регулює порядок підготовки регіональних стратегій розвитку та планів заходів, їх узгодження з державною стратегією, а також моніторинг виконання через інформаційні системи.
- [Постанові КМУ «Про затвердження порядків з питань відновлення та розвитку регіонів і територіальних громад»](#), яка встановлює порядок підготовки та реалізації планів відновлення і розвитку регіонів і громад, визначає критерії відбору проєктів, джерела фінансування та систему звітності.
- [Методичних рекомендаціях щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад](#) від Міністерства розвитку громад та територій. Документ описує повний цикл стратегії ТГ: розроблення, затвердження, реалізацію, моніторинг та оцінювання, відповідно до ч. 4 ст. 11¹ Закону «Про засади державної регіональної політики».
- [Законі «Про державні цільові програми»](#) – рамці для підготовки, затвердження, фінансування та звітування за секторальними програмами.
- Закони «Про співробітництво територіальних громад» та «Про добровільне об'єднання територіальних громад» – інструментинтах багаторівневого врядування для спільної реалізації проєктів.
- Антикорупційному законодавстві та системі державного аудиту (Рахункова палата, Держаудитслужба), які регулюють механізми зовнішнього та внутрішнього контролю і відповідальності.

Українське законодавство вже містить важливі елементи, що відповідають логіці CPR: багаторічне планування, фінансування на конкурсній основі, механізми моніторингу та

оцінювання. Водночас ці елементи розпорошені між різними актами, що позначається на ефективності їх застосування.

4.3. ОСНОВНІ ПРОГАЛИНИ

Українська система управління інструментами регіонального розвитку не відповідає структурній логіці європейського підходу: вона залишається фрагментованою, недостатньо узгодженою, і не забезпечує повноцінної реалізації принципів спільного управління, передбачених регламентами ЄС.

- **Відсутність «єдиного кодексу» на кшталт CPR.** Норми про програмування, управління, моніторинг і аудит, визначені Бюджетним кодексом і підзаконними актами, часто не узгоджуються між собою, тоді як CPR задає цілісну рамку для ERDF/ESF+/CF/JTF/EMFAF (спільні положення, відповідальність, прозорість, аудит).
- **Програмування за логікою CPR не відтворене повністю.** Немає правової конструкції Угоди про партнерство і обов'язкового середньострокового перегляду, які закріплені в CPR.
- **«Enabling conditions» та їхня роль у процесі відбору не до кінця формалізовані.** В українських процедурах немає повної, юридично обов'язкової системи попередніх умов/критеріїв, від виконання яких залежать відбір і відшкодування витрат, як це передбачає CPR.
- **Система управління та контролю не відповідає вимогам CPR.** Новий пакет щодо публічних інвестицій 2025 року визначає процеси підготовки/оцінки/портфелів, але не встановлює ролей і процедур саме для фондів згуртованості (керівний орган, сертифікаційні/аудиторські функції, управлінська декларація, єдиний аудит).
- **Електронний обмін і прозорість не узгоджені із логікою CPR.** Єдина ГІС моніторингу регіонів, запроваджена в 2023 – це прогрес, але відсутні обов'язкові формати/метадані, унікальні ідентифікатори проєктів/бенефіціарів і відкрите API, сумісні з вимогами публічності CPR.
- **Партнерство та багаторівневе врядування відтворені частково.** В Україні є загальні норми щодо участі регіонів і громадськості. Але немає окремого, обов'язкового «кодексу партнерства», як у ЄС, який би чітко визначав, кого і як залучати на всіх етапах програм – від підготовки до моніторингу. Такий документ має бути частиною рамкового акта фондів згуртованості.
- **Вимоги CPR щодо показників, віх/цілей, щорічного діалогу та середньострокового перегляду не мають прямої, повної імплементації.**
- **Фінансові коригування та захист фінансових інтересів не відповідають вимогам CPR.** Немає повного набору процедур для коригувань, призупинень та повернень, прив'язаних до порушень правил відбору і виконання за логікою CPR.
- **Попри певний прогрес в забезпеченні територіальної сумісності, необхідна подальша інтеграція.** NUTS-UA затверджено, однак повна інтеграція NUTS-UA в планування/моніторинг інвестицій (зокрема в управлінні публічними інвестиціями) ще не завершена.

4.4. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Щоб наблизити українську систему до acquis ЄС, слід запровадити CPR-логіку як єдиний стандарт управління коштами.

- **Ухвалити рамковий акт, подібний до CPR.** Закріпити єдину систему для фондів згуртованості: структуру документів (угода про партнерство, програми), цикл 7 років із середньостроковим переглядом, ролі керівних та аудиторських органів, управлінську декларацію та щорічний підсумковий аудиторський висновок, єдиний аудит.
- **Впровадити «enabling conditions».** Прив'язати відбір/відшкодування до виконання попередніх умов (стратегії, планів, законодавчих рамок) і запровадити регулярну перевірку їх дотримання.
- **Синхронізувати управління публічними інвестиціями з CPR.** На базі наявної нормативної бази додати до процедур підготовки/оцінювання обов'язкові CPR-вимоги (логіка специфічних цілей, критерії відбору, управлінська відповідальність, аудиторські траєкторії).
- **Забезпечити партнерство та участь.** Закріпити в законі процедури партнерства за зразком європейського кодексу (участь регіонів, міст, соціально-економічних партнерів, експертів) для програмування та виконання.
- **Вдосконалити систему оцінювання.** Уніфікувати систему індикаторів, віх/цілей і звітності; запровадити щорічний діалог і формалізований середньостроковий перегляд програм.
- **Прийняти процедури коригувань/призупинень/повернень, сумісні з CPR,** із чітким розподілом відповідальності між органами управління, аудитом і Казначейством.
- **Забезпечити повну інтеграцію NUTS-UA.** Обов'язково застосовувати NUTS-UA під час відбору, моніторингу та оцінювання публічних інвестицій.

5. ТЕРИТОРІАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

5.1. ЄВРОПЕЙСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Територіальне співробітництво в ЄС спрямоване на подолання бар'єрів між державами та регіонами. Його нормативну основу складають:

- [Регламент ЄС 1082/2006](#) про Європейські об'єднання територіального співробітництва (EGTC), який створив правовий механізм для партнерств між органами влади з різних держав-членів.
- [Регламент ЄС 1302/2013](#), що вніс зміни до базового регламенту 2006 року, розширивши сферу дії EGTC та спростивши процедури створення таких об'єднань.
- [Регламент ЄС 2021/1059](#) (Interreg Regulation) – спеціальний акт для періоду 2021–2027, який встановлює правила для різних типів програм: транскордонних, транснаціональних, міжрегіональних, співпраці з найвіддаленішими регіонами та зовнішніх компонентів співпраці.

5.2. УКРАЇНСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Україна має кілька нормативних актів, що прямо чи опосередковано регулюють територіальне співробітництво:

- [Закон «Про міжнародне територіальне співробітництво України»](#), що визначає принципи, форми та інститути співробітництва регіонів і громад з іноземними партнерами.
- [Закон «Про співробітництво територіальних громад»](#), який встановлює механізми міжмуніципальної кооперації в Україні.

- [Рішення](#), що дозволяє Україні долучатися до транскордонних програм з державами-членами ЄС.
- [Бюджетний кодекс України](#), який визначає, як саме місцеві бюджети можуть долучатися фінансово до транскордонних та міжнародних проєктів: через співфінансування (зокрема з ДФРР); міжбюджетні трансфери; а також передачу коштів між місцевими бюджетами за рішеннями відповідних рад і договором.

5.3. ОСНОВНІ ПРОГАЛИНИ

Розвиток територіального співробітництва в Україні обмежений, зокрема через:

- **Відсутність повного процедурного механізму для EGTC:** не визначено компетентний орган, строки розгляду, вимоги до конвенції/статуту, правила застосовного права та відповідальності учасників (на відміну від Регламентів ЄС 1082/2006 і 1302/2013).
- **Неповну відповідність вимогам Interreg 2021–2027:** не закріплено принцип «ведучого партнера», уніфіковані критерії прийнятності витрат/діяльностей, типові інструменти (зокрема фонди малих проєктів) і стандартизовані вимоги до системи управління та контролю.
- **Обмежений правовий режим для транскордонної міжмуніципальної співпраці:** внутрішні моделі кооперації врегульовані, на відміну від взаємодії з іноземними партнерами.
- **Недостатню специфікацію фінансових інструментів для програм співробітництва:** бракує норм для багаторічних зобов'язань і фінансування, спрощених валютних і казначейських процедур та швидких механізмів співфінансування транскордонних проєктів.
- **Відсутність єдиних стандартів даних і звітності:** немає уніфікованих довідників, унікальних ідентифікаторів бенефіціарів і проєктів, а також форматів обміну, що ускладнює агрегування показників і звітування у форматах Interreg.

5.4. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Для етапу до повноцінного приєднання до механізмів ЄС доцільно зосередитися на практичних кроках, які зменшать адміністративні бар'єри для українських учасників програм Interreg:

- **Забезпечити правове регулювання Правове врегулювання EGTC.** Прийняти окремий закон або спеціальний розділ у чинному законі про міжнародне територіальне співробітництво, який віддзеркалює регламенти ЄС 1082/2006 та 1302/2013: визначити компетентний орган схвалення участі, процедури і строки, вимоги до конвенції/статуту, правила застосовного права й відповідальності, порядок реєстрації та припинення.
- **Запровадити бюджетні орієнтири для співфінансування участі у програмах Interreg** на рівні державного та місцевих бюджетів, починаючи з пілотних лімітів і чітких інструкцій для головних розпорядників бюджетних коштів.
- **Оновити рамки міжмуніципальної кооперації.** Додати правові моделі взаємодії територіальних громад з іноземними публічними партнерами, включно зі створенням спільних органів управління та можливістю володіння/управління спільними активами в межах транскордонних проєктів.
- **Визначити в межах наявної урядової структури відповідальний контактний пункт** (функцію «навігатора» для громад та регіонів), який надаватиме методичні роз'яснення, шаблони документів і консультації щодо формування заявок та управління проєктами.

- **Забезпечити фінансові інструменти.** Уточнити порядок багаторічних зобов'язань і передфінансування для участі в програмах співробітництва, спростити механізми міжбюджетних трансфертів для транскордонних заходів, визначити процедури валютних операцій та окремі коди програмної класифікації видатків.
- **Інтегрувати цілі територіального співробітництва до чинних стратегічних документів** (Державної стратегії регіонального розвитку та регіональних стратегій) шляхом оновлення розділів про транскордонну взаємодію, показники результативності та узгодження з місцевими планами.

6. ТЕРИТОРІАЛЬНА СТАТИСТИКА ТА ЗОНУВАННЯ

6.1. ЄВРОПЕЙСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО

[Регламент ЄС 1059/2003](#) встановлює спільну класифікацію територіальних одиниць (NUTS). Він забезпечує уніфіковану систему просторового поділу в ЄС, що використовується для регіональної статистики, розподілу коштів та оцінки ефективності політики згуртованості.

- NUTS (Nomenclature of Units for Territorial Statistics) – три рівні територіальних одиниць (NUTS 1–3) визначаються за чисельністю населення та адміністративною структурою держав.
- LAU (Local Administrative Units) – нижчий рівень (муніципалітети), який доповнює NUTS. Рівень LAU відповідає місцевим адміністративним одиницям (наприклад, гмінам у Польщі, обцям у Чехії, комунам у Франції – тобто муніципалітетам, що мають власні бюджети й органи самоврядування).

Регламент було кілька разів оновлено, зокрема [Регламентом ЄС 2016/2066](#), який адаптував кордони територій відповідно до адміністративних реформ у державах-членах. Взаємопов'язані положення закріплені у CPR, що прямо відсилає до NUTS при визначенні категорій регіонів (менш розвинені, перехідні, більш розвинені).

6.2. УКРАЇНСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО

В Україні відсутній повний аналог системи NUTS/LAU, однак є низка правових актів, які її наближають:

- [Закон України «Про засади державної регіональної політики»](#), що вводить поняття регіонів, макро- та мікрорегіонів, а також функціональні типи територій (території відновлення, полюси зростання, території сталого розвитку тощо)
- [Закон «Про порядок вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою України»](#), який закріплює правила формування й зміни адміністративно-територіальних одиниць, створюючи передумови для узгодження з NUTS/LAU.
- [Постанова КМУ «Про затвердження Порядку функціонування єдиної геоінформаційної системи здійснення моніторингу та оцінювання розвитку регіонів і територіальних громад»](#), котра затверджує порядок функціонування Єдиної геоінформаційної системи моніторингу розвитку регіонів і громад, яка є інструментом збору статистики та просторового аналізу.
- [Наказ Держстату «Про затвердження Статистичної класифікації територіальних одиниць України \(NUTS-UA\)»](#), котрий затверджує класифікацію, вводить її в дію, та визначає

методологічне й організаційне застосування в офіційній статистиці та для обміну даними (зокрема з Євростатом). NUTS-UA визначає три рівні: макрорегіони (NUTS-1), регіони, або області (NUTS-2) та райони (NUTS-3). Водночас нижчий рівень (аналог LAU) поки не закріплено офіційно: немає нормативного рішення, що територіальні громади є LAU-1 чи LAU-2, а також не існує стандартизованої системи кодів LAU, яка використовувалась би в державній статистиці та інформаційних реєстрах.

- [Постанова КМУ «Про затвердження Державної програми розвитку офіційної статистики до 2028 року»](#), що пріоритезує гармонізацію з Кодексом практики європейської статистики ([European Statistics Code of Practice](#)) та стандартами Європейської статистичної системи ([European Statistical System](#)), передбачає цифрову трансформацію (інтеграцію з адміністративними даними, веб-портал і «персональний кабінет»), уніфікацію класифікацій і метаданих, та цільові індикатори.

6.3. ОСНОВНІ ПРОГАЛИНИ

Українська система просторової статистики та зонування поки що не забезпечує повної сумісності з європейськими стандартами й не дає стабільної бази для порівнюваних регіональних даних.

- **Використання поділу NUTS-UA обмежене**, оскільки його застосування поза Держстатом поки обмежене.
- **Відсутність формалізованого LAU**: рівень LAU не закріплено як офіційний підрівень під NUTS-UA; «функціональні типи територій» не інтегровані в офіційну статистику. Це означає, що на відміну від ЄС, де муніципалітети мають власні унікальні LAU-коди та входять до єдиної статистичної ієрархії, в Україні територіальні громади не мають таких офіційних ідентифікаторів. Це ускладнює порівняння даних, інтеграцію з реєстрами та використання громад як базових одиниць аналізу для оцінки ефективності регіональної політики.
- **Неповна сумісність даних і сервісів**: єдина ГІС моніторингу не повністю уніфікована з вимогами Eurostat/GISCO (ідентифікатори, метадані, формати, API).

6.4. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Пріоритетом є поетапне наближення до стандартів Європейського Союзу з мінімально необхідними змінами у праві та практиці.

- **Поступово адаптувати класифікацію територій до NUTS/LAU**: розпочати з методичних рекомендацій і пілотних регіонів, а потім – із подальшим нормативним закріпленням.
- **Інтегрувати функціональні типи територій у систему офіційної статистики** та запровадити обов’язковий збір і публікацію показників за цими категоріями.
- **Забезпечити технічну сумісність Єдиної геоінформаційної системи з платформами GISCO/Eurostat** (метадані, формати обміну, API).
- **Розширити співпрацю з Євростатом** для стандартизації збору, валідації та аналізу регіональних даних.

7. ПАРТНЕРСТВО ТА БАГАТОРІВНЕНЕ ВРЯДУВАННЯ

7.1. ЄВРОПЕЙСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Принцип партнерства та багаторівневого врядування є одним із ключових принципів політики згуртованості ЄС. Він закріплений у статті 8 CPR, яка зобов'язує держави-члени організовувати комплексне партнерство під час підготовки та реалізації програм, а також у [Делегованому регламенті ЄС 240/2014](#), що встановив Європейський кодекс поведінки щодо партнерства. Кодекс деталізує:

- обов'язковість залучення широкого кола партнерів: регіональних і місцевих органів влади, економічних та соціальних партнерів, організацій громадянського суспільства, університетів і дослідницьких установ;
- механізми участі партнерів на всіх етапах програмного циклу – від підготовки угод про партнерство до моніторингу та оцінки;
- вимогу застосування принципу багаторівневого врядування та підходу «знизу догори»;
- інституційну спроможність партнерів, зокрема можливість фінансування підвищення адміністративної спроможності організацій громадянського суспільства.

Таким чином, ЄС встановлює чіткі стандарти не лише щодо складу партнерства, а й щодо його реального впливу на стратегічне планування, виконання програм і контроль.

7.2. УКРАЇНСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО

В Україні принципи партнерства та багаторівневого врядування поступово інтегруються у регіональну політику. Основні положення закріплено у:

- [Законі «Про засади державної регіональної політики»](#), що передбачає залучення органів місцевого самоврядування, бізнесу та громадськості до формування та моніторингу стратегій розвитку;
- Статті 24¹ [Бюджетного кодексу України](#), що визначає конкурсний відбір проєктів для фінансування з ДФРР.
- [Законі «Про місцеве самоврядування в Україні»](#), що визначає повноваження органів місцевого самоврядування (ОМС) у підготовці та організації виконання місцевих програм розвитку. Обласні та районні ради формують пропозиції до регіональних і державних програм, покликани забезпечувати збалансований розвиток і сприяти інвестиціям.
- [Законі «Про місцеві державні адміністрації»](#), який визначає повноваження місцевих державних адміністрацій (МДА) щодо реалізації державної регіональної політики, координації галузевих напрямів (промисловість, АПК, будівництво, транспорт і зв'язок), підготовки та виконання регіональних програм.
- [Закон України «Про публічні консультації»](#), котрий становлює обов'язкові консультації з заінтересованими сторонами під час постановки проблеми, розроблення, формування та реалізації державної політики, а також вирішення питань місцевого значення, передбачає електронні консультації та функціонування онлайн-платформи, а також звітування про результати. Закон має набрати чинності (через 12 місяців після припинення або скасування воєнного стану, за винятком п. 4 розд. IV, який набирає чинності через 6 місяців після цього).

7.3. ОСНОВНІ ПРОГАЛИНИ

Українська рамка партнерства й багаторівневого врядування не відповідає стандартам ЄС. Відповідні вимоги існують, але вони розпорошені та слабо прив'язані до програмного циклу.

- **Партнерство не є жорсткою умовою.** На відміну від ЄС, де участь партнерів обов'язкова від планування до оцінювання, в Україні вимоги розписані в різних актах і часто мають декларативний характер (без чітких процедур і наслідків за недотримання).
- **Склад і добір партнерів не стандартизовані.** ЄС вимагає широкого кола учасників і прозорих правил відбору до комітетів моніторингу, тоді як в Україні ці механізми описані неповно.
- **Бракує координації між рівнями влади.** Законодавство визначає повноваження ОМС і МДА, але не встановлює сталих форматів співуправління програмами та спільної відповідальності за результати на всіх рівнях.
- **Немає прямої прив'язки консультацій до фінансування.** В ЄС партнерство є умовою доступу до коштів; в Україні процедури відбору та фінансування проєктів рідко залежать від якості проведених консультацій.
- **Прозорість і зворотний зв'язок ще не є системними.** Навіть за наявності онлайн-інструментів, результати консультацій і реакції на пропозиції не завжди оприлюднюються в стандартизованому, своєчасному та верифікованому форматі.

7.4. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Для наближення до стандартів ЄС Україна потребує посилення правових та інституційних основ партнерства й багаторівневого врядування. Рекомендовані кроки:

- **Оголосити партнерство обов'язковим на всіх стадіях програм.** Внести до «Про засади державної регіональної політики» норми Європейського кодексу поведінки щодо партнерства: прозорий добір, квоти/кворум у комітетах, строки й формат консультацій, регулярна оцінка партнерства.
- **Зробити консультації умовою фінансування.** У конкурсах ДФРР та інших інструментах встановити, що відбір можливий лише за наявності протоколів консультацій, матриць врахування пропозицій і публічних звітів.
- **Уніфікувати прозорість і зворотний зв'язок.** На єдиному порталі публікувати календар консультацій, склад і протоколи комітетів, матриці врахування, а також відкриті дані/АПІ для повторного використання.
- **Створити типову документацію.** Затвердити типові положення про комітети моніторингу, регламент консультацій, чек-лист відповідності Європейському кодексу поведінки щодо партнерства для проєктів і програм.

8. ГОРИЗОНТАЛЬНІ ФІНАНСОВІ ТА ПРОЦЕДУРНІ НОРМИ/ ПЕРЕХРЕСНІ ТЕМИ

8.1. ЄВРОПЕЙСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Горизонтальні норми визначають спільні вимоги до планування, відбору, контролю та звітності, які однаково застосовуються в усіх програмах у режимі спільного управління.

- **Фінансове управління та контроль.** Регламент 2024/2509 ([Euratom](#)) встановлює вимоги до систем управління й контролю, прозорості отримувачів коштів, запобігання конфлікту інтересів/шахрайству та цифровізації обміну даними під час реалізації програм політики згуртованості.
- **Принципи державної підтримки.** Регіональні керівні принципи на 2022–2027 роки ([Guidelines on regional State aid 2022-2027](#)) разом із Регламентом ЄС 651/2014 (General Block Exemption Regulation – [GBER](#)) та правилами [de minimis](#)³ встановлюють умови й межі сумісності публічної підтримки з внутрішнім ринком. Ці правила є необхідною передумовою залучення публічної підтримки до інвестицій, що фінансуються зі структурних фондів в рамках політики згуртованості.
- **Публічні закупівлі.** Директиви [2014/25/ЄС](#), [2014/24/ЄС](#), та [2014/23/ЄС](#) встановлюють конкурентні й недискримінаційні процедури, е-тендери, прозорі критерії оцінки та ефективні механізми оскарження; ці вимоги є обов’язковими під час реалізації проєктів за кошти політики згуртованості й інтегруються в системи управління та контролю програм
- **Екологічні вимоги.** Директиви [2001/42/ЄС](#) та [2011/92/ЄС](#), а також Регламент ЄС [2020/852](#) встановлюють екологічні вимоги і принцип «не завдай значної шкоди» (DNSH) як обов’язкові фільтри для стратегій, програм та інвестиційних проєктів, узгоджені з кліматичними цілями ЄС і критеріями сталого розвитку.
- **Стандарти та публічність даних.** [Регламент ЄС 223/2009](#), Директива 2007/2 (Infrastructure for Spatial Information in the European Community – [INSPIRE](#)) та [Директива 2019/1024](#) встановлюють стандарти якості, інтероперабельності та публічності статистики й геоданих, що використовуються для індикаторів, моніторингу та публічного розкриття інформації про бенефіціарів. У сфері регіональної політики вимоги до публічності даних про виконання програм і бенефіціарів, а також до електронного обміну з Комісією закріплені CPR (у т.ч. через електронну систему управління фондами ЄС [SFC2021](#)).

8.2. УКРАЇНСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Горизонтальні норми визначають спільні вимоги до планування, відбору, контролю та звітності, які застосовуються до програм і проєктів, що реалізуються органами державної влади та місцевого самоврядування.

- **Фінансове управління та контроль.** Зовнішній аудит державних фінансів здійснює Рахункова палата на підставі [Закону «Про Рахункову палату»](#); внутрішній контроль/внутрішній аудит у розпорядників бюджетних коштів запроваджено урядовими актами Мінфіну; державний фінансовий контроль регулюється базовим [Законом «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні»](#). Ці інструменти формують національну рамку PIFC/SIFC⁴ для управління й контролю програм.

³ Правила de minimis – це спеціальні положення ЄС, що визначають, який обсяг державної допомоги вважається настільки незначним, що не впливає на конкуренцію або торгівлю між державами-членами і, відповідно, не потребує повідомлення Європейській Комісії згідно зі статтями 107 і 108 Договору про функціонування ЄС (TFEU).

⁴ PIFC/SIFC – модель державного внутрішнього фінансового контролю за стандартом ЄС (Public/State Internal Financial Control), що охоплює: (1) менеджерський внутрішній контроль у розпорядників коштів (ризики, процедури, запобігання конфлікту інтересів), (2) незалежний внутрішній аудит, (3) центральний гармонізаційний орган у Мінфіні (політика, методики, навчання).

- **Принципи державної підтримки.** Система контролю державної допомоги регулюється [Законом «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»](#) та підзаконними критеріями допустимості (зокрема для [регіональної допомоги МСП](#), [досліджень](#), [природоохоронної діяльності](#), [навчання](#), [створення робочих місць](#)). Функціонують процедури нотифікації і розгляду АМКУ, ведеться реєстр схем/рішень, здійснюється моніторинг наданої допомоги та повернення незаконної чи несумісної підтримки. Така система забезпечує перевірку сумісності публічної підтримки з внутрішнім ринком, що почасти відповідає логіці *acquis*.
- **Публічні закупівлі.** Процедури закупівель регулює [Закон «Про публічні закупівлі»](#), що передбачає електронні тендери в системі Prozorro, відкритість і засоби правового захисту. На період воєнного стану застосовуються [«Особливості здійснення публічних закупівель»](#), [затверджені постановою КМУ № 1178](#), які тимчасово коригують стандартні процедури (скорочують строки, визначають спрощені підходи та вимоги до звітування в Prozorro). Закон здебільшого відповідає принципам директив 2014/24/ЄС і 2014/25/ЄС, але повне наближення ще не завершено: бракує окремих правил для концесій і «секторних» замовників, засобів оскарження, стандартних електронних форм, чітких норм щодо змін договорів.
- **Екологічні вимоги.** Стратегічна екологічна оцінка впроваджена [Законом «Про стратегічну екологічну оцінку»](#), а оцінка впливу на довкілля – [Законом «Про оцінку впливу на довкілля»](#). Ці інструменти застосовуються як обов'язкові фільтри для стратегій, програм і проєктів (зокрема тих, що фінансуються за участі міжнародних донорів).
- **Стандарти та публічність даних.** Статистика регулюється [Законом «Про офіційну статистику»](#) (якість, професійна незалежність, електронна звітність); геодані – [Законом «Про національну інфраструктуру геопросторових даних»](#) (інтероперабельність, метадані, геопортал); відкритість даних – [постановою КМУ № 835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних»](#) і [Законом «Про доступ до публічної інформації»](#). Ці норми загалом сумісні з підходами ЄС, однак потребують подальшого узгодження з вимогами CPR/SFC2021 (формати, метадані, унікальні ідентифікатори), повної відповідності INSPIRE та чітких правил публікації даних про бенефіціарів.

8.3. ОСНОВНІ ПРОГАЛИНИ

Українська рамка горизонтальних норм не забезпечує повного відтворення циклу програмування, контролю та звітності, який вимагає ЄС у режимі спільного управління.

- **Правила державної допомоги не діють як «фільтр сумісності».** Під час відбору проєктів регіонального розвитку не здійснюється системна перевірка на сумісність із правилами GBER і критеріями допустимості допомоги.
- **Закупівельне законодавство не враховує специфіку транскордонних і малих операцій.** Відсутні спрощені інструменти для програм типу Interreg: типові короткі процедури, малі гранти, стандартні ставки чи lump-sum.
- **Принцип DNSH і таксономія ЄС не імplementовані.** Оцінка впливу на довкілля та CEO працюють окремо, але відсутня формальна вимога щодо відповідності критеріям DNSH у проєктах регіонального розвитку.
- **Вимоги до публічності та даних не уніфіковані з вимогами ЄС.** Публічні реєстри бенефіціарів, індикатори результативності й набори відкритих даних не стандартизовані відповідно до INSPIRE і SFC2021, що ускладнює міжнародну звітність.

8.4. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Наближення до практики ЄС потребує кодифікації горизонтальних правил і створення єдиної рамки спільного управління.

- **Закріпити єдиний процедурний каркас для програмного циклу.** Прийняти окремий закон або комплексні зміни до наявних актів, що охоплюють семирічне планування, середньостроковий перегляд, ризикоорієнтований контроль, управлінські декларації та фінансові коригування.
- **Інтегрувати перевірку державної допомоги в процес відбору проєктів.** Зробити оцінку сумісності з правилами GBER і de minimis обов'язковою умовою схвалення інвестиційних проєктів у регіональному розвитку
- **Доповнити законодавство про закупівлі за спрощеними процедурами для транскордонних програм.** Передбачити малі гранти, типові короткі тендери, стандартні ставки й lump-sum для адміністративних витрат, узгоджені з практикою Interreg.
- **Імплементувати принцип DNSH як фінансову умовність.** Установити, що відповідність DNSH є обов'язковою для всіх програм і проєктів, що фінансуються з державних та міжнародних коштів у сфері регіонального розвитку
- **Розробити інтегровану електронну систему управління програмами.** Об'єднати модулі бюджетного обліку, контролю, екологічного моніторингу та публічної звітності в єдину цифрову платформу за зразком системи SFC2021 ЄС.

9. КЛЮЧОВІ КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ

Головним джерелом корупційних ризиків є фрагментація правил і високий рівень дискреції на різних етапах проєктного циклу. CPR створює замкнений контур спільного управління з чіткими ролями, обов'язковими умовами допустимості, рутинними перевітками та фінансовими коригуваннями. В Україні схожі елементи існують, але вони розпорошені між законами, підзаконними актами та методичними документами, що породжує прогалини й умови для зловживання.

Однак навіть у державах-членах ЄС, де CPR діє багато років, практика використання коштів фондів не бездоганна. Для прикладу, [OLAF \(European Anti-Fraud Office\)](#) викрив [корупційну мережу в Угорщині](#), що зачіпала 112 проєктів і спричинила рекомендації щодо відшкодування близько €75 млн (порушення стосувалися конфлікту інтересів, процедур закупівель та завищення вартості). Європейська рахункова палата також [фіксує](#) системне падіння конкуренції в закупівлях у державах-членах, що збільшує ризики завищених цін і змов.

На рівні стратегічного планування корупційні ризики впливають із слабкої прив'язки стратегій до бюджетного циклу та відсутності обов'язкового середньострокового перегляду з урахуванням наслідків для фінансування. Коли стратегія і бюджет становлять єдине ціле, пріоритети можуть коригуватися поза прозорими процедурами, а фінансування – перерозподілятися на користь акторів із кращим політичним доступом. ЄС уже пройшов цей етап і [врахував минулі помилки](#). Щоб уникнути роздутих бюджетів та розривів між стратегіями і бюджетом, програми прив'язали до Європейського семестру та інструментів макроекономічного нагляду, а також запровадили систему фінансових коригувань у разі системних порушень.

Основні ризики сконцентровані на етапі відбору інвестиційних проєктів. Українські конкурси часто спираються на формальні переліки критеріїв без «enabling conditions» (коли виконання попередніх вимог є юридичною умовою прийнятності проєкту). Європейські кейси показують, що ігнорування таких умов призводить до найбільших зловживань: у Чехії OLAF виявив схеми підтримки компаній, пов'язаних із політиками, що призвели до замороження виплат і коригувань.

Партнерство та багаторівневе врядування в Україні формально задекларовані, але не спроможні запобігати корупції. За відсутності обов'язкових процедур (добору й квотування складу комітетів, протоколів врахування пропозицій і публічного контролю за членством) виникає ризик ухвалення рішень в інтересах вузьких груп. Подібні проблеми відзначали і в ЄС: у Румунії розслідування OLAF та EPPO (European Public Prosecutor's Office) [виявили](#) підроблені документи та зловживання під час відбору і реалізації проєктів, що завершилися поверненням коштів і кримінальними провадженнями.

На етапі реалізації головними є ризики закупівель і зміни умов контрактів. Особливості закупівель під час воєнного стану, що спрощують і прискорюють процедури, були необхідними, але створили вразливості для картельних змов, завищення цін, обходу конкурентних процедур і надмірних змін у договорах. OLAF неодноразово документував схеми «подвійного контрагування», непрозорі субпідряди та інші способи завищення вартості — з подальшими вимогами щодо повернення коштів. Європейська рахункова палата [підтверджує](#), що конкуренція в публічних закупівлях в ЄС за останнє десятиліття знижувалася, що підвищує ризик неефективних витрат.

Хоча в Україні діють базовий закон і процедури Антимонопольного комітету, перевірка сумісності підтримки рідко застосовується під час конкурсних відборів. Це створює ризики прихованих субсидій окремим компаніям, викривлення конкуренції, а також підміни економічно обґрунтованих інструментів адресними рішеннями на користь конкретного бенефіціара. У ЄС подібні порушення призводили до вимог щодо повернення. Відомий приклад – [рішення Єврокомісії](#) щодо субсидій операторам цифрового наземного телебачення (DTT) в Іспанії. Підтримку, спрямовану на розбудову мереж у віддалених і менш урбанізованих районах, визнано незаконною та несумісною державною допомогою, а Іспанію зобов'язано стягнути кошти з бенефіціарів.

Гармонізація вимог ЄС щодо даних, прозорості, і цифрового сліду неоднорідна. У ЄС функціонує SFC2021 – обов'язкова електронна система обміну даними між державами-членами та Комісією для фондів за CPR. Українська ГІС моніторингу має потенціал виконувати подібну функцію за умови інтеграції з бюджетними та податковими даними та використання унікальних ідентифікаторів.

Відсутність повноцінного механізму EGTC та стандартизованих «малих фондів» створює ризики, що дрібні гранти адмініструватимуть вручну з високою часткою операційних витрат, непрозорим партнерством, і вибірковыми перевітками. Європейська практика [передбачає](#) посилений контроль в Interreg та «малих проєктах» і описує наслідки у вигляді зупинок фінансування та коригувань.

Загалом, корупційні ризики української регіональної політики нині концентруються у трьох ключових областях:

- Дискреція й вибірковість: через відсутність єдиного рамкового кодексу типу CPR, який визначав би повний цикл програмування, моніторингу та контролю.
- Слабкі фільтри прийнятності: державна допомога, принцип DNSH, партнерство й цифрові дані ще не стали умовами доступу до коштів, а залишаються декларативними.
- Відсутність автоматичних коригувань і персональної відповідальності: фінансові санкції, аудит і незалежний нагляд не інтегровані в рутинне управління.

Потрібно також зважати на ризики подальшої транспозицією acquis 22-го переговорного розділу, зокрема:

- паралельне існування національних і частково імplementованих європейських норм, що може призвести до подвійного тлумачення і «ручного» застосування;
- перенавантаження контролю: адже складні коригувань й перевірки без підготовлених кадрів ведуть до затримок і формалізму;
- запуск аналога SFC2021 без належної інтеграції даних і європейських стандартів захисту підвищує ризики маніпуляцій та кібератак.
- помилки на старті (наприклад, щодо DNSH, держдопомоги, звітності) загрожують призупиненням фінансування і поверненням коштів.

10. ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Україна має фундамент для політики згуртованості (стратегування, інституції, конкурсний відбір, елементи моніторингу), але ключові ланки європейського циклу спільного управління ще не працюють як замкнена система. Основні сфери корупційного та операційного ризику включають високу дискрецію на етапі планування і відбору; слабкі фільтри прийнятності (enabling conditions); відсутність автоматичних коригувань і персональної відповідальності.

Для вступу до ЄС і доступу до великих обсягів коштів політики згуртованості Україні потрібна кодифікована CPR-логіка, повна інтеграція територіальної статистики, «кодекс партнерства», цифрова прозорість на рівні SFC2021 та процеси фінконтролю, сумісні з практиками ЄС.

Ключові рекомендації:

- Рамка спільного управління та кодифікація
 - Прийняти рамковий закон про фонди згуртованості за аналогією з CPR.
 - Передбачити багаторічне програмування та середньостроковий перегляд.
 - Визначити керівний, сертифікаційний і аудиторський органи.
 - Включити enabling conditions у відбір і відшкодування.
 - Створити автоматизовану матрицю санкцій.
- Програмування і бюджет
 - Юридично зв'язати стратегії з бюджетним циклом.
 - Цілі програм мають відображатися в середньостроковій декларації.
 - Запровадити резерв ефективності з перерозподілом коштів за результатами.
 - Проводити щорічний діалог та середньостроковий перегляд.
 - За недосягнення цілей коригувати алокації.
- Дані, прозорість, цифрова сумісність (SFC-UA)

- Створити єдину електронну платформу як шлюз до SFC2021.
- Забезпечити відкриті API та стандартні метадані.
- Інтегрувати платформу з Казначейством, Prozorro, еко-реєстрами та реєстром державної допомоги.
- Оприлюднювати панелі з бенефіціарами, контрактами, змінами та виплатами.
- Територіальна статистика та зонування (NUTS/LAU)
 - Зробити NUTS-UA обов'язковим у відборі, моніторингу та оцінці інвестицій.
 - Формалізувати рівень LAU з кодами для громад.
 - Інтегрувати функціональні типи територій в офіційну статистику та процедури відбору.
 - Забезпечити сумісність з Eurostat/GISCO (довідники, формати, API, валідації).
- Партнерство та багаторівневе врядування
 - Закріпити в законі кодекс партнерства за зразком Регламенту 240/2014.
 - Забезпечити прозорий добір і квоти в комітетах.
 - Зробити фінансування умовним залежно від наявності протоколів консультацій і оприлюднених рішень.
 - Надати гранти для участі ОГС і університетів.
 - Організувати навчальні модулі для членів комітетів.
- Державна допомога (фільтр сумісності)
 - Проводити ex-ante скринінг держдопомоги в усіх конкурсах.
 - Додати до заявок чек-листи GBER і de minimis.
 - Вимагати висновку або реєстрову перевірку АМКУ до підписання контракту.
 - Навчити замовників типових сценаріїв допустимості для МСП, інновацій і «зелених» інвестицій.
- Публічні закупівлі
 - Поступово вийти з воєнних «Особливостей» у проєктах регіонального розвитку.
 - Повернути конкуренцію і стандартні форми.
 - Обмежити зміни договорів.
 - Запровадити антикартельний скринінг цін і пов'язаності учасників.
 - Перевіряти субпідряди та публікувати довідник типових ризиків.
 - Використовувати Integrity Pacts на великих контрактах.
 - Для Interreg-типу застосовувати малі гранти, стандартні ставки та lum-sum'и.
 - Уніфікувати типові документи з партнерами.
- Екологічні вимоги та DNSH
 - Зробити DNSH обов'язковою умовою заявки.
 - Проводити перехресну перевірку з таксономією ЄС.
 - Визначити «червоні лінії» для заборонених видів діяльності.
- Територіальне співробітництво (EGTC/Interreg)
 - Визначити компетентний орган, строки, застосовне право та відповідальність.
 - Створити реєстр EGTC.
 - Повністю імплементувати правила Interreg.
 - Закріпити модель «ведучого партнера» і малі проєктні фонди.
 - Уніфікувати критерії прийнятності витрат, а також контроль і звітність.
 - Встановити бюджетні орієнтири співфінансування на всіх рівнях.
 - Виділити окремі коди видатків.
- Фінансовий контроль, аудит і відповідальність
 - Запровадити єдиний аудит і щорічну управлінську декларацію.
 - Планувати ризикоорієнтовані перевірки і випадкові вибірки.
 - Оприлюднювати результати перевірок і коригувань.

- Побудувати «три лінії захисту»: внутрішній контроль, внутрішній аудит, зовнішній аудит.
- Чітко розподілити ролі між усіма учасниками.
- Запровадити е-декларації та перевірки для членів органів відбору і моніторингу.
- Забезпечити захист викривачів.
- Вести чорні списки порушників.

ДОДАТОК 1. ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ACQUIS РОЗДІЛУ 22 ТА УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Європейське законодавство	Коментар	Українське законодавство	Ключові рекомендації
Правова основа політики згуртованості			
Treaty on the Functioning of the European Union , Title XVIII: Articles 174-178 (Economic, Social and Territorial Cohesion)	Цілі економічної, соціальної та територіальної згуртованості та принципи солідарності між регіонами.	Конституція України (ст. 132, 140-143) Закон України «Про засади державної регіональної політики»	Закріпити в законодавстві багаторічне стратегічне програмування Інституціоналізувати принцип партнерства у підготовці та реалізації стратегій Встановити єдину систему моніторингу та звітності
Рамкове регулювання та функціонування фондів політики згуртованості			
Регламент ЄС 2021/1060 (Common Provisions Regulation, CPR) Регламент ЄС 2021/1058 Регламент ЄС 2021/1057 Регламент ЄС 2021/1056 Регламент ЄС 2021/1059 Регламент ЄС 2021/1139	Фундамент для політики згуртованості, а саме фондів її фінансування на 2021-2027 роки. Про ERDF і CF: інновації, цифровізація, зелена економіка, інфраструктура. Про ESF+: зайнятість, інклюзія, освіта. Про JTF: підтримка регіонів у декарбонізації.	В Україні відсутній єдиний рамковий акт, подібний до CPR, але низка законів і підзаконних актів частково виконують його функції. Закон України «Про засади державної регіональної політики» Бюджетний кодекс України Закон «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України	Ухвалити рамковий акт, подібний до CPR, яким створити систему для фондів згуртованості. Впровадити «enabling conditions» відбору/відшкодування і запровадити регулярну перевірку їх дотримання. Синхронізувати управління публічними інвестиціями з обов’язковими CPR вимогами.

	Про Interreg: транскордонне та міжрегіональне співробітництво. Про EMFAP: підтримка морських і рибальських регіонів.	щодо актуалізації та удосконалення деяких положень» Постанова КМУ «Деякі питання управління публічними інвестиціями» Постанові КМУ «Деякі питання розподілу публічних інвестицій» Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» Закон «Про місцеві державні адміністрації» Порядок функціонування єдиної геоінформаційної системи здійснення моніторингу та оцінювання розвитку регіонів і територіальних громад Порядок здійснення моніторингу та оцінювання результативності державної регіональної політики Постанова КМУ «Деякі питання розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів з її реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених Стратегії і плану заходів»	Забезпечити партнерство та участь за зразком європейського кодексу для програмування й виконання. Вдосконалити систему оцінювання шляхом уніфікування системи індикаторів, віх/цілей і звітності; запровадження щорічного діалогу і формалізованого середньострокового перегляду програм. Прийняти процедури коригувань/призупинень/повернень, сумісні з CPR, із чітким розподілом відповідальності між органами управління, аудитом і Казначейством. Забезпечити обов'язкове застосування NUTS-UA у відборі, моніторингу та оцінці публічних інвестицій.
--	--	--	---

		Постанова КМУ «Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів» Постанова КМУ «Про затвердження порядків з питань відновлення та розвитку регіонів і територіальних громад» Методичні рекомендації щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад Закон «Про державні цільові програми» Закон «Про співробітництво територіальних громад» Закон «Про добровільне об'єднання територіальних громад»	
Територіальне співробітництво			
Регламент ЄС 1082/2006 Регламент ЄС 1302/2013	Про Європейські об'єднання територіального співробітництва (EGTC), який створив правовий механізм для	Закон «Про міжнародне територіальне співробітництво України»	Забезпечити правове регулювання EGTC, яке б віддзеркалювало регламенти ЄС 1082/2006 та 1302/2013.

Регламент ЄС 2021/1059	партнерств між органами влади з різних держав-членів. Зміни до базового регламенту 2006 року: розширення сфери дії EGTC та спрощення процедури створення таких об'єднань. (Interreg Regulation) – спеціальний акт для періоду 2021–2027, який встановлює правила для різних типів програм: транскордонних, транснаціональних, міжрегіональних, співпраці з найвіддаленішими регіонами та зовнішніх компонентів співпраці.	Закон «Про співробітництво територіальних громад» Рішення про приєднання України до програми Interreg Бюджетний кодекс України	Запровадити бюджетні орієнтири для співфінансування участі у програмах Interreg на рівні державного та місцевих бюджетів, починаючи з пілотних лімітів та інструкцій для головних розпорядників. Оновити рамки міжмуніципальної кооперації з іноземними публічними партнерами, включно зі створенням спільних органів управління та можливістю володіння/управління спільними активами у транскордонних проєктах. Визначити в межах наявної урядової структури відповідальний контактний пункт, який надаватиме допомогу щодо формування заявок та управління проєктами. Уточнити порядок передфінансування, багаторічних зобов'язань, валютних операцій, кодів видатків і спростити механізми міжбюджетних трансфертів для транскордонних проєктів. Інтегрувати цілі територіального співробітництва до чинних стратегічних документів.
Територіальна статистика та зонування			
Регламент ЄС 1059/2003	Спільна класифікація територіальних одиниць (NUTS), що забезпечує уніфіковану систему просторового поділу в ЄС (в	Закон України «Про засади державної регіональної політики»	Адаптувати класифікацію територій до NUTS/LAU.

	цілях регіональної статистики, розподілу коштів та оцінки ефективності політики згуртованості).	Закон «Про порядок вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою України» Постанова КМУ «Про затвердження Порядку функціонування єдиної геоінформаційної системи здійснення моніторингу та оцінювання розвитку регіонів і територіальних громад» Наказ Держстату «Про затвердження Статистичної класифікації територіальних одиниць України (NUTS-UA)» Постанова КМУ «Про затвердження Державної програми розвитку офіційної статистики до 2028 року» (European Statistical System)	Інтегрувати функціональні типи територій у систему офіційної статистики. Забезпечити технічну сумісність Єдиної геоінформаційної системи з платформами GISCO/Eurostat. Розширити співпрацю з Євростатом для стандартизації збору, валідації та аналізу регіональних даних.
Партнерство та багаторівневе врядування			
Регламент ЄС 2021/1060 (Common Provisions Regulation, CPR) Делегований регламент ЄС 240/2014	Стаття 8 зобов'язує держави-члени організовувати комплексне партнерство при підготовці та реалізації програм. Європейський кодекс поведінки щодо партнерства.	Закон «Про засади державної регіональної політики» Бюджетний кодекс України (ст. 24¹) Закон «Про місцеве самоврядування в Україні»	Оголосити партнерство обов'язковим для всіх стадій програм та зробити його прозорим й ефективним. Зробити консультації умовою фінансування регіональних проєктів. Уніфікувати прозорість і зворотний зв'язок через єдиний портал.

		Закон «Про місцеві державні адміністрації» Закон України «Про публічні консультації»	Створити типову документацію про комітети моніторингу, регламент консультацій, чек-лист відповідності Європейському кодексу поведінки щодо партнерства для проєктів і програм.
Горизонтальні фінансові та процедурні норми/ перехресні теми			
Регламент 2024/2509 (Euratom) Регіональні керівні принципи на 2022–2027 роки (Guidelines on regional State aid 2022-2027) Регламент ЄС 651/2014 (General Block Exemption Regulation –GBER) Правила de minimis⁵ Директива 2014/25/ЄС Директива 2014/24/ЄС Директива 2014/23/ЄС Директива 2001/42/ЄС Директива 2011/92/ЄС Регламент ЄС 2020/852 Регламент ЄС 223/2009	Вимоги до систем управління й контролю, прозорості отримувачів коштів, запобігання конфлікту інтересів/шахрайству та цифровізації обміну даними під час реалізації програм політики згуртованості. Умови й межі сумісності публічної підтримки з внутрішнім ринком. Конкурентні й недискримінаційні процедури, е-тендери, прозорі критерії оцінювання та ефективні механізми оскарження під час реалізації проєктів за кошти політики згуртованості. Екологічні вимоги і принцип «не завдай значної шкоди» (DNSH) як обов’язкові фільтри для	Закон «Про Рахункову палату»; Законом «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні». Закон «Про державну допомогу суб’єктам господарювання» Підзаконні критерії допустимості (зокрема для регіональної допомоги МСП, досліджень, природоохоронної діяльності, навчання, створення робочих місць) Закон «Про публічні закупівлі» Постанова КМУ №1178 «Особливості здійснення публічних закупівель» Закон «Про стратегічну екологічну оцінку»	Закріпити єдиний процедурний каркас програмного циклу з інтегрованими процедурами планування, контролю та коригування. Інтегрувати перевірку державної допомоги в відбір проєктів. Зробити оцінку сумісності з правилами GBER і de minimis обов’язковою умовою схвалення інвестиційних проєктів у регіональному розвитку. Доповнити законодавство про закупівлі спрощеними процедурами для транскордонних програм. Імплементувати принцип DNSH як умову фінансування регіональних проєктів. Розробити інтегровану електронну систему управління програмами, об’єднавши модулі бюджетного обліку, контролю, екологічного

⁵ Правила de minimis – це спеціальні положення ЄС, що визначають, який обсяг державної допомоги вважається настільки незначним, що не впливає на конкуренцію або торгівлю між державами-членами і, відповідно, не потребує повідомлення Європейській Комісії згідно зі статтями 107 і 108 Договору про функціонування ЄС (TFEU).

Директива 2007/2 (Infrastructure for Spatial Information in the European Community – INSPIRE) Директива 2019/1024	стратегій, програм та інвестиційних проєктів. Стандарти що застосовуються до інформації про бенефіціарів. У сфері регіональної політики вимоги до публічності даних про виконання програм і бенефіціарів, а також до електронного обміну з Комісією закріплені CPR.	Закон «Про оцінку впливу на довкілля» Закон «Про офіційну статистику» Закон «Про національну інфраструктуру геопросторових даних» Постанова КМУ № 835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» Закон «Про доступ до публічної інформації»	моніторингу в єдину цифрову платформу.
---	---	--	---